

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok... .. 8.— KOR. Na pol roka 4.— " <i>Jednotlivé číslo 16 hal.</i></p>	<p>Hlavný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT Zodpovedný redaktor: JÁN BARTOS, krajský vyslanec Za vydavateľstvo zodpovedný: JÁN MOLNÁR, pápežský prílát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	--	---

Manifestácia kráľovskému páru v krajskej snemovni.

Antantom podplatení nepriatelia ústredných mocností a mnohí zaslepení ľudia, jedom freimaurerstva a boľševickej sociáldemokracie otrávení buriči proti najvyššiemu kráľovskému páru od jedného času opovážili sa potajomne a v obecných rozhovoroch roztrusovať najhnusnejšie vlastizradné chýry. Proti týmto zlostným a každého statočného občana hlboko urážajúcim vymysleninám a chýrom v zasadnutí snemovne krajských vyslancov 3. júla vydrživanom, v mene Kresťanskej Sociálnej Ľudovej strany, nasledovnú interpelláciu predniesol krajský vyslanec šárvárskeho okresu

Karol Huszár:

Nepriateľskou zbraňou nevedeli dosiahnuť ich válečné ciele. Čo antantu nepošastilo sa previesť vojskami a armádami, to prítomne snaží sa dosiahnuť podrývajúcimi prácami proti štátom ústredných aby mocností, nasiaknuté boly záhubnými zásadami ruských boľševikov. V novinách antantu len nedávno mohli sme čítať vyzvanie, aby členovia rakúskeho reichsrátu odopreli odhlasovanie štátneho rozpočtu.

Ctená Snemovňa! Naši nepriatelia na tom pracujú, aby kľčie rozkladu presadili do vnútra krajín za tým frontom, na ktorom vojenskou silou nevládali dosiahnuť víťazstva. Našou najväčšou pevnosťou je auktorita nášeho najvyššieho vojenského Pána, jeho veličenstva kráľa, kráľovskej rodiny všestranná popularita. (Pravda! Tak je!) Toto bola tá železná obruč, ktorá všetky národy dvoch dŕžav spájala ku spoločnému napnutiu síl, ktorým proti 24 nepriateľom od viacej rokov pevne držíme naše válečné posície a bránime naše hranice. (Pravda! Tak je!)

Ctená Snemovňa! Veľmi dobre vieme, že antantom sriadené je osobitné ministerium ku tomu, aby medzi hranicami krajiny prevádzalo tajnú, ukrytú propagandu a podrývajúcu prácu. (Pravda! Tak je!) Obrovským

napnutím síl a obrovskými trovami vedú túto prácu a jej výsledky tu i tam sa už aj ukazujú. Podozrievajúce obžaloby, zlostné pomlúvania, hysterické klebety povstávajú v najďalších stranách krajiny v jedinký určitý deň. (Pravda! Tak je!) Rozletujú sa tieto pletky a nálezlivým spôsobom balamútia slabých, ľahkoverných ľudí. Zrejma vec je, že veľmi dobre *administrativne* objavujú sa tieto pletky, luhaniny, obžaloby a pomlúvania a to poukazuje na to, že tu pracuje dobre organizovaná potajomná ruka. Válečného smýšľania smutným následkom je, že týmto, ako blesk šíriacim sa zlostným luhaninám, ľahko veria chorej mysle ľudia, tohoto pomlúvania ciele sú ale zlostnejšie, ako tá hlúposť, s ktorou vystupujú. (Pravda! Tak je!)

Najnovšie ku príkladu i meno kráľovny Zity nešetřili pri týchto luhaninách. Ja nejdem v žiadnej podobe reprodukovať tieto pletky (Čulý súhlas) a ich rôzne variácie, bo veď v krajine lieta sem-tam dosť bláznov, čo také hlúposti uveria a vieme, že šírenie sa týchto pleták v Rakúsku stalo sa ešte vo väčších rozmeroch, ako u nás v Uhorsku.

Ctená Snemovňa! V takých kritických časoch, ako sú tie, v ktorých nateraz krajina žije, *ani na jedno okamženie neslobodno trpeť auktority kráľa, popularity kráľovskej rodiny, našej lásky, prítulnosti a oddanosti ku nej, zmenšenie bársjakými prostriedkami majstrovsky prevedené*, (Pravda! Tak je!) bo celé obyvateľstvo Uhorska, ako aj krajské zastupiteľstvo bez rozdielu stránok a každého rádu a rangu človek *nesklatnou vernosťou a oddanosťou chová sa ku každému členovi panujúcej rodiny a len s hlbokým pohoršením a opovržením odvracia sa od všelijakých takýchto pleták*. (Pravda! Tak je!)

Keď predsa v tejto veci zdvihol som moje slovo, urobil som to z tej príčiny, aby som s podotknutím tejto záležitosti pred verejnosťou, spôsobu a príležitosti vláde ku tomu zavdal, aby prúd týchto luhanín pred verejným fórumom bol zastavený. Takéto pomlúvy, obžaloby a osočovania podplatených zlostných najatcov neznesú ľúče slnka, preto ku obrane najvyššej auktority štátu pred nákazlivo šíriacim sa každého druhu podlým

luhaninám a pomlúvám najvýhodnejším prostriedkom je vystúpenie do verejnosti. Ctená Snemovňa! Zatiaľ z úst pána ministrapredseda neozve sa úradné dementi, zatiaľ snáď pomúteného rozumu hysterici, zlostného úmyslu balamúteniu v obeť padlí ľudia (Výkryky z prostriedka: Podplatení najatci!) také veci môžu roztrusovať. Keď ale v tomto ohľade dostaneme jasné nepodvrtné úradné osvedčenie, vtedy v Uhorsku každého, čo tieto *pletky rozširuje alebo strpí, aby ich v jeho prítomnosti druhí rozširovali, držať budú za pohončího nepriateľa, úrazcu kráľa a vlastizradcu.* (Hlučné schvaľovanie.)

Ctená Snemovňa! O mnoho vyššie postavená je osobnosť jej veličenstva kráľovny, že by bárs také pomlúvy čo len z daleka dotknúť sa jej mohli. Vieme, že naša kráľovná vzorom je každej matky, vieme jak pečlivo a láskavo vychováva jej dietky v duchu uhorskom; vieme, že prvým jej účinkom bolo, korunovačný dar jej dať oskodeným a sirotám Sedmohradska a keď následkom vtrhnutia nepriateľa do Sedmohradska, nastala tam veľká bieda, obuvou a odevom opatřila tamojšie dietky, navštivovala detské útulne a vojenské nemocnice a sta dobročinný anjel chodila po celom kraji, v ktorom vojna v našej vlasti zapríčinila najväčšie pustošenie. *Na poli sociálnej dobročinnosti je ona vzorným príkladom každej ženy: v obore válečnej opatery v Uhorsku má zvláštne zásluhy, zmrzačení vojaci, válečné vdovy a siroty celej monarchie veľmi mnoho by vedely rozprávať o požehnané dobročinnnej jej ruke a o jej dobrom srdci.* (Pravda! Tak je!)

Ja, keď pre krátkosť času moju reč zakľučujem, len v jedinkej myšlienke chcel by som našim očiam predstaviť ten vznešený objav, ktorý pri korunácii uplynul, keď kráľ s korunou Svätého Štefana na hlave, s pláštom Svätého Štefana na pleciah vyjzdil na korunovačný kopec a mečom krajiny sľahol v štyri strany sveta. Videli sme, ako sa modlila jeho manželka, z okna vidiac, ako jej manžel kráľovsky sľahal mečom Svätého Štefana. Presvedčený som o tom, že tieto city ešte i dnes žijú v srdci kráľovny Uhorska. (Tak je!) Nemôžem iného povedať, ako to, že každý občan našej vlasti o tom úplne môže byť presvedčený, že naša kráľovná k ľudu, v prvom rade k ľudu najchudobnejšiemu, chová sa pečlivou láskavosťou, etí, váži si uhorskú náciu, preto *v žiadnom páde, v žiadnej spoločnosti uhorskej neslobodno trpeť, aby blaženého ducha kráľovnú našu o jej nimbus olúpili nečestnými pomlúvami a obžalobami.* (Pravda! Tak je!) Ako s úrazcom kráľovskej jasnosti treba zaobchodiť s každým, čo rozširovanie takých pleták trpí. Čím ťažším dňom hľadáme v ústrety, čím početnejší budú nepriatelja trónu a vlasti, tým väčšou láskou, oddanosťou a pritulnosťou celá nácia uhorská nerozdielne obracia sa ku kráľovnej Zite, ktorá ako verná manželka, opravdovej lásky k blížnemu vysluhovateľkou je u boku korunovaného kráľa v tejto dobe krvavých búrok. (Hlučné schvaľovanie.)

Moja interpellácia je nasledovná (číta):

«Poneváž tajní agenti a ukrývajúci sa pohončí

nepriateľa v súvis s udalosťami talianskeho bojišťa, najnemožnejšie zlostné pomlúvy roztrusujú o členoch kráľovskej rodiny a zvlášte o Uhrami vrele milovanej vznešenej osobnosti kráľovny, aké nariadenia vydala vláda, aby tieto hriechne a pohoršlivé otravovania mysli zcela vykorenila?

Čo zamýšľa podujať vláda, aby pred celým svetom slávnostne bolo dokumentované, že v Uhorsku niet ani jedného človeka, ktorého by čo len na jednu minútu pobalamútiť mohla, antantu táto tendenciósna podrývajúca práca, ktorou nepremeniteľnú vernosť ku dynastii a v prvom rade lásku a úctu ku jej veličenstvu kráľovnej, v národoch monarchie chcú poklátiť.» (Hlučný súhlas.)

Ministerpredseda dr. Alexander Wekerle hneď odpovedal na predostretú interpelláciu a osvedčil sa, že za svoju povinnosť pokladá najprisnejšie nariadenia vydať, aby *pôvodcovia a roztrusovatelia v interpellácii udaných zlostných pomlúv najjasnejšieho kráľovského páru boli vypátraní a ostro pokutovaní.* V podobnom smysle vydá nariadenia aj na všetky stoličné a mestské právomocnosti a úrady verejnej správy krajinskej.

Podobne osvedčil sa a ku vypátraniu, ostrému potrestaniu pomlúvačských agentov antantu a rozširovateľov luhanín proti členom najvyššej rodiny panovníckej, na všetky vrchnosti Rakúska, prísne nariadenia vydal aj rakúsky ministerpredseda Seidler.

Válečné milliony treba zrekvirovať!

(Dokončenie.)

Reč o zhabaní válečných millionov, kraj. vyslanec Kresfanskej Soc. Ľudovej strany zakľučil nasledovne:

To bola veľká chyba, že začiatkom vojny patričné kruhy armády pri objednaní válečného lifrovania pokračovaly s istou ľahostajnosťou. Znáam takého liferanta, ktorý pred vojnou ničoho nemal a včul je majiteľom viacej millionov. V tomto chybné sú intendantúry. Istý popredný muž vojenskej správy pred súdom povedal, že by sa bolo mohlo usporiť aspoň 5—6 milliardov, keby pri válečných lifrovaniach boli prevádzali prisnejšie dozorstvo.

Keď potom krajinské zákonodarstvo ku pokutovaniu válečných liferantov, klamárov a zdieračov vynieslo nariadenia, o pokutovaní válečných liferantov vlastne nikdy nebolo slova a vždy len o klamároch a zdieračoch, vtedy tí vampýři vrhli sa na občianske obecnstvo a proti tomuto začali ich offensivu. Neslobodno dopustiť, aby váleční liferanti ich veľké dôchodky, dosiahnuté pri válečnom lifrovaní, nesmierne tým zväčšovali, že cenu obecnstvu potrebných článkov jednodajne donekonečna dvíhajú pod tým titulom, že je vojna a že oni i tak lacno musia lifrovať armáde.

Treba sa len rozhliaďnuť po skladoch budapešťianskych kupcov a zvlášte v obchodoch konfekcionálnych, v sklepoch bielizne a v ktorýchkoľvek iných obchodoch, uvidíme, že tam leží tovaru, čo stojí na milliony a mil-

liony, kúpeného za lacné ceny pred vojnou, včul ale, v štvrtom roku vojny, predávajú ho za nevýslovne vysoké válečné ceny. Toto je to najväčšie zneužívanie, čo si len pomysleť môžeme.

Nemožné by bolo bývalo toto hrozné zdražovanie, bo by ho obecenstvo Uhorska nebolo mohlo zničiť, keby v krajine nebolo takých ľudí, čo za jakúkoľvek malichernú vec hotoví sú i najvyššiu cenu platiť. To je vlastnou príčinou terajšej drahoty, že v spoločnosti Uhorska jestvuje istá vrstva, ktorá ľahko, mnohokrát nestatočne zadováženými jej peniazmi všetko prelicituje. Títo robia život neznesiteľným ostatným ľuďom stotočným. (Pravda! Tak je! s Iavej.) Toto sú tí opravdiví zdražovatelia. Verejne sa o tom hovorí, že z jary na brehoch Balatonského jazera do prenájmu brali letníky po 4000—5000 korunách, potom ale prišli tá ľudia z Leopoldovského námestia a cena prenájmu tých letníkov poskočila hneď na 8—9—10.000 korun. Istý pán vyslanec krajinský mi vyprával, že žena jedného válečného lifieranta kupcovi mesačne ponúkala 900 korun, keď jej každodenne zaopatrí a pošle tri litre mlieka. (Hnutie z Iavej.)

Prečo to trpí štát, že zakiaľ nemluvnatkám po dedinách nemôžu dať kúsok cukru, zakiaľ pre maloleté dievky naše nevieme si zadovážiť každodenne pol litra, zatiaľ v Pešti a aj po iných mestách, chlapi, chalani a vycibrené ženské, z ktorých obecenstvo nemá žiadneho osohu, čo deň kradnú Bohu a vôbec vedú lenivý, ničomný život, pohodlne vysedávajú v cukráňach a cukrového toľko si môžu kúpiť, čo sa do nich zmestí. (Pravda! Tak je! s Iavej.) Ctená Snemovňa! To je veľká chyba a to je rozčulujúci moment v štvrtom roku tohoto obdobia válečného, že obecenstvo krajiny rozdelilo sa vo dve vrstvy: na takých, čo z vojny majú úžitok a osoh a na takých, čo z vojny majú škodu a trápenia. (Hlučné schvaľovanie s Iavej.) Túto nerovnosť, túto veľkú priepasť treba vyrovnáť. Z vojny nikto nesmie mať osohu, a keď aj s vojnou spojené obete vôbec zcela vyrovnáť a nahradiť nemožno, aspoň tie počas vojny ľahko zadovážené milióny ku verejným cieľom treba obrátiť, aby každodenného chleba dostalo sa tým, čo doma bojujú.

To je veľká chyba a bieda u nás, že tí, čo boli bohatí, dostali k tomu spôsobu, aby rýchle ešte viacej zbohatli, tí ale, čo boli chudobní, aby sa stali ešte chudobnejšími, kdežto prostredná trieda obyvateľstva celkom vyšla na vnivoč. (Pravda! Tak je! s Iavej.) Dľa plánu premieňajú kresťanskú prostrednú triedu a inteligenciu Uhorska!

Nejdem spomínať konfesionálne otázky, pohliadnime len na naše university. Ku zhrozeniu a do zúfania odtisnutie, spatrujeme dnes na každej universite a ja tu používam len jedinkú vetu, ako z duše kresťanskej spoločnosti ozývajúci sa hlas: čo bude s nami, keď našu kresťanskú inteligenciu dľa plánu zamenia!? Ja to pre Uhorsko držím za vec osud rozhodujúcu, aby naša inteligencia bola uhorská a kresťanská!

Kmen plodu válečných miliónárov a lifierantov prišiel ku takej majetnosti, že je už štát vo štáte. Už dnes vidíme, že pri voľbách hneď tu, hneď tam dvíha hlavu jedon, druhý válečný lifierant. To vidíme, ako váleční lifieranti celou silou naliehajú na tlač, zakladajú a skupujú noviny. Hovorí sa už o vydávaní sedem-osem deníkov. Čo bude, keď celej verejnej mienke smer budú dávať títo ľudia?

Summa nazdieraných válečných miliónov nie je malá. Bo koľko miliónov dlhov pod vojnou narobil uhorský štát, s druhej strany práve toľko miliónov majetku nachodí sa u válečných lifierantov. (Pravda! Tak je s Iavej) A tento obrovský majetok není rovnako rozdelený po celej krajine, lež nestatočným nahrbením nachodí sa v rukách tých vrstiev, ktoré toho najmenej sú hodné. Toto ale ohľadom budúcnosti uviera v sebe veľké sociálne nebezpečie. (Budeme židovskí otroci!)

Čo ešte viacej stupňuje toto sociálne nebezpečie, to je neslýchane špatný život válečných miliónárov. (Tak je! Pravda! s Iavej.) Nie sú s tým spokojní, že zbohatli, vykrmili sa pod vojnou, lež ich bohatstvom tak nehanebne sa chvastajú, tak nestydate sa nadúvajú, že doprosta vyvolávajú proti sebe ostrú kritiku chudobných ľudí, stotočných občanov, robotníctva a trpiaceho vojska. (Pravda! Tak je! s Iavej.)

To je najsmutnejšia vec, že tu v hlavnom meste medzi válečnými miliónármi a válečnými bohatiermi v prvom rade vynikajú lumpujúci, nehanebne pechoriaci sa dovandrovaní z Haliče. (Pravda! Tak je! s pravej strany a v prostriedku.) Ja, ctená Snemovňa, neviem to pochopiť, že poneváč Galícia je už oslobodená, čo títo ľudia ešte vždy u nás hľadajú? (Pravda! Tak je! Potlesk s Iavej.)

Lórant Fráter: Treba ich odšupovať!

Karol Huszár: Ja myslím, že vláda dost moci má k tomu, aby týchto ľudí krátkou cestou domov poslala. Oni ale nechcú odtiaľto odísť, bo vidia, že je to ich Eldorádo, tu sa teda chcú osídliť, to ale každým prostriedkom treba nám prekaziť. (Pravda! Tak je!)

Odvolaám sa na knihu, ktorú o válečných miliónároch napísal Ferdinand Kozma. V tejto knihe krv poburujúce udaje možno čítať o tom, ako tí ľudia na každom poli prišli ku miliónom. To je najsmutnejšia vec, že keď títo ľudia vedeli si milióny zadovážiť, práve vtedy panovaly jednotajné štrajky a pohyby o zdvihnutie mzdy, čo by sa nebolo stalo, keby robotníctvu stotočnú a humánnu mzdu boli platili. Elementárnou silou nech po celej krajine roznesie sa heslo, že vláda o to sa má starať, aby každého jednotlivého válečného lifieranta kalkulácia pri objednaní a účtovaní čo najprísnejšie bola preskúmaná a pri tom aby ani jednomu každému väčší dôchodok nebol povolený, ako 10%. (Čulé schvaľovanie na pravej strane, v prostriedku a s Iavej.)

Dľa mojej mienky, veľkým sociálnym úlohám nebude možno ináč zodpovedať, ako na základe stotočného, silného a spravodlivého vyrúbenia majetkovej dane. (Pravda! Tak je!) Kto po vojne vládnuť bude

ešte obrovskou majetnosťou, ten to musí ďakovať jedine hrdinstvu našich vojakov, že touto majetnosťou vládne. (Pravda! Tak je! Vsestranné schvaľovanie.) A keď podniktori to hovoria, že 25% - ov majetkovej dane je voľačo hrozného, tí nech myslia na tých 75% - ov, ktoré im zabezpečili hrdinstvo a napnutie síl našich vojakov. (Tak je! s ľavej a pravej strany.)

Zoltán Meskó: Nech myslia na 80% - ov zmrzačených invalidov.

Karol Huszár: Na 25% - ov majetkovej dane ale len vtedy má prísť rad, keď štát válečným liferantom a válečným millionárom prvej odobral ich zbytok. **Najprv treba zhabať válečný zisk ku zaokrýtiu sociálnych potriebností a koľko ešte okrem toho treba, to nech sa vyrúbi v dani.**

Toto má štát previesť cestou zákonodarstva, bo keď to premeškáme, ľud, ako v Rusku, vezme si to násilne; od čoho ale nech Boh zachráni našu vlasť.

Zájmem štátu, uspokojenie a bezpečnosť obecnstva, ako aj nevýslovná bieda ľudu neodolateľne vyžadujú, **aby k dobrému obeti vojny upotrebili sme válečných millionárov zbytočné milliony.**

Moje návrhy resolučné sú nasledovné (číta): (Čujme! Čujme!) Snemovňa nakladá vláde, aby v najkratšom čase predostrela taký zákonný návrh, ktorým z majetku zo kšeftov válečného lifrovania pochádzajúceho 85% - ov pre štát má byť zhabané a ešte pred do života vstúpením zákona majetkovej dane možným má byť učinené, aby z millionovho válečného zisku, válečné konjunktúry vyvíjakujúcich, zodpovedne odškodnené boli obeť vojny: *váleční invalidi, válečné vdovy, válečné sirotky a všetci tí, čo o ich hmotnú existenciu prišli následkom služby na fronte.* (Schvaľovanie s ľavej strany.)

Druhý môj návrh resolučný je nasledovný (číta):

Snemovňa nakladá vláde, aby s nariadeniami dražkovskej prisnosti koniec urobila nestatočnému využítkovaniu válečných konjunktúr, *relazovému kupectvu, skrývaníu tovaru, falšovaníu potravných článkov a každého druhu zdražovaníu* a týmto cieľom nech náležite zprísni na toto poťažné trestné nariadenia. (Hlučné schvaľovanie s ľavej strany.)

Môj tretí návrh resolučný zneje nasledovne (číta):

Snemovňa nakladá vláde, aby pri offertách cien válečného lifrovania a pri objednávkach válečných predmetov prevádzala najprísnejšie dozorstvo. Nech spoločný válečný minister a minister honvédstva cestou ich medzítok odborných prisne dávajú preskúmať kalkulácie válečných liferantov a *v budúcnosti ani jednomu podniku nech viacej nevyplatia ako 10% - ov osohu od kapitálu do podniku vloženého.* (Hlučné schvaľovanie s ľavej a krajnej ľavej.)

*

V snemovni krajinských vyslancov cez celý minulý týždeň pokračovali v pojednávaní návrhu o volebnej reforme, z ktorej príležitosti ich rečiami zvlášte vynikali vyslanci Kresťanskej Sociálnej Ľudovej strany: dr. Béla Landauer a dr. Alexander Giesswein.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. *Spoločný vojenský minister o udalostach na Piave:* Deputácia nemeckých vyslancov rakúskeho ríšskeho snemu v piatok, 5. júla prišla ku vojenskému ministrovi bar. Stöger-Steinerovi prosíť vývod ohľadom chýrov, ktoré kolujú o udalostach na juhozápadnom bojišti. Minister na základe presného oboznámenia s územím a udalostí ubezpečil vyslancov, že vojenské vodcovstvo lea s ťažkým srdcom uzavrelo zpät odtiahnuť čaty, keď už byly dosiahly pekného zdraru vniknutím do uhla talianskej posície, ale povodeň po strašnom pretrhnutí sa oblakov znemožnila nahrádzanie. Počas ufahovania sa pri jednotlivých čatách vyskytly sa rozličné príznaky. Nato mladé mužstvo a válečné zkušnosti ešte nemajúci dôstojníci na území za frontom rozpovedali svoje hlboko účinkujúce dojmy, ktoré si na niektorých odsekoch nadobudli a tieto sdelenia potom vzťahovaly na celý front. Rozširovaním tieto chýry rástly ako lavina a vzrástly až do nemožností. Vojenský minister poukázal aj na to, že antant robí všntko možné, aby pokazil náladu našich vojsk a monarchie. Oboznámil deputáciu aj s tými poriadkami, ktoré voči tomuto porobili. *Ohľadom udalostí juhozápadného frontu minister hovoril s tou najväčšou dôverou.* Vyslanci sa úplne uspokojili s vývodami vojenského ministra.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Po hrozných porážkach Francúzov a Angličanov, nemecké čaty stále blížia sa ku Parížu. Dľa genfskej zprávy francúzsky časopis «Temps» zaznačuje na všetky strany rozširujúci sa chýr, že Paríž už viac dní vyprázdňujú. Časopis žiada otvorenosť v každom ohľade a žiada, aby v tom páde, jestli Paríž skutočne bude treba vyprázdniť, bolo na pohotove dost vlakov, žeby hromadné utekanie obyvateľstva, ktoré teraz zavdáva príčinu ku páru nemajúcim výjavom, mohlo byť prevedené.

Zprávy zahraničné.

Turecký sultán zomrel.

Mohamed V., turecký sultán v stredu, 3. júla večer o 7. hodine v 74. roku života, v 9. roku svojho panovania zomrel v Carihrade. Zosnulý panovník narodil sa 3. nov. r. 1844. v Carihrade a bol treforodeným synom sultána Abdul Medžida. Po nastúpenie na trón volal sa Mohamed Rašid, kým po detronisovaní Abdula Hamida II. 27. apríla r. 1909. mohol zaujať trón. Po nastúpení na trón utlačil povstanie v Macedonii a v Albánsku, potom sa započala taliansko-tárecká vojna. V jaseňi r. 1912. vypukla balkánska vojna, v ktorej Turecko zo svojho územia utratilo 140.000 štvorecových kilometrov. Šiestimi mesiacmi po vypuknutí svetovej vojny sultán Mohamed V. stal si na stranu ústredných mocností. — Jeho nástupcom na tureckom tróne je jeho mladší brat 57-ročný Vahid Eddin, ktorý prijal meno Mahomeda VI.

Grófa Mirbacha, nemeckého vyslanca v Moskve, zavraždili.

V sobotu, 6. júla dvaja ako páni vyzerajúci ľudia hlásili sa v paláci cisárskeho nemeckého vyslanectve v Moskve a prosili o výsluch. Gróf Mirbach povolil im výsluch a prijal ich v prítomnosti vyslanckého radcu Riedera a jedného nemeckého dôstojníka. Tí dvaja ľudia sotva vstúpili do izby ku vyslancovi, strelili naň z revolverov, na jeho sprievod hodili bomby a utiekli von

predošlých, tak aj pri tejto podrobnejšie rozpovieme, aké výhody poskytujú úpisy ôsmej válečnej požičky svojim majiteľom.

Že je upísanie obligácií novej válečnej požičky vlasteneckou povinnosťou, to nám už sotva treba vysvetľovať a čo sme povedali o výnosnosti úpisov prvých válečných požíčiek, to stojí aj o úpisoch ôsmej válečnej požičky. Ku opätovnému upozorneniu obecnstva na túto vlasteneckú povinnosť a na výhody válečných úpisov pobáda nás hlavne to, aby sme čím väčším upiso-

Nemecký cisár shovára sa s čangovskými dievčatmi.

oknom. Vyslanec gróf Mirbach klesol mŕtvý, dvom pánom jeho sprievodu nestalo sa nič.

Ako vysvitlo, vraždu spáchali antantom podplatení revolucionárski sociáldemokrati ľavej strany. Nemecko žiada prísne potrestanie vrahov.

Upisujme novú válečnú požičku.

Jak z príležitosti vypustenia dosavadných válečných požíčiek, tak i minule z príležitosti vypustenia novej válečnej požičky poukázali sme na tie príčiny, ktoré pohly vládu ku vypusteniu tejto požičky. A jako pri

vaním tejto požičky dokázali nepriateľom, že tie víťazstvá, ktoré naši hrdinovia vydobili na bojištach, v plnej miere sme vstave obrániť aj v hospodárskom boji a že naša hmotná sila je práve taká pevná, ako silná je naša zbranná moc.

Úpisy ôsmej válečnej požičky sú len jedného druhu a budú donášať ročne 5 a pol procenta od sta. Úpisy vystavené sú na 50, 100, 1000, 5000 a na 10.000 korún a úroky od nich budú sa vyplácať pozatýmne polročne, a síce 1. marca a 1. septembra a tak prvé polročné úroky vyplatia 1. marca, od 50-korunových úpisov ale 1. septembra 1919. Úpisy opatrené budú na

10 rokov znejúcimi úrokovými strižkami. Čo sa týka výnosnosti úpisu, tu treba vyzdvihnúť, že bude donášať viac než 5 a pol procenta, lebo kto si kúpi 100-korunový úpis v čase od 12. do 27. júna, dostane ho za 91 korún 50 halierov a kto si ho kúpi od 28. júna do 11. júla, zaplatí zaň 91 korún 70 halierov. Za 50 korunový platí sa polovica týchto obnosov. Jestli upísaný obnos nepresahuje 100 korún, treba celý hneď splatiť; keď ale upísaný obnos prevyšuje 100 korún, finančný minister dovolil, že kto v hotových peniazoch složil hneď ako záruku 10%-ov upísaného obnosu, ostatok môže splácať tam, kde obnos upísal, v štyroch rákoch a to zakazdým 25%-ov upísaného obnosu až do 23. septembra.

Zvláštnou výhodou týchto úpisov je, že majiteľom úpisu je ten, kto ho má v rukách a tak v páde predaju, darovania atď. neni treba žiadneho priepisu. Druhou nemalou výhodou týchto úpisov je, že sú slobodné od dane a tak kto svoje peniaze vloží do válečných úpisov, nebude od nich platiť žiadnu daň. Ďalšou nemalou výhodou je, že týmito úpisami možno platiť daň od válečného zisku v obnose 92 korún úpisu 100-korunovej nominálnej hodnoty. Kauciu tiež bude možno skladať v týchto válečných úpisoch. Poštová sporiteľňa na tie úpisy, ktoré budú u nej upísané, bude môcť dať predavok 50%-ov a od tohto predavku bude smieť rátať len 5 percentový interest. Takto tedy patričný zisk asi 1 procento osohu. Konečne ešte pripomenieme, že štát túto požičku pred 1. septembrom 1925. vypovedať nemôže. Po tomto termíne ale finančný minister môže požičku vypovedať bárstedy a vtedy úpisy dľa ich nominálnej pôvodnej ceny zamení.

Sme presvedčení, že doma ťažko pracujúci ľud celou svojou hmotnou silou zúčastní sa v tejto ôsmej offensíve na hospodárskom bojišti. Z predošlých válečných požíčiek každý sa mohol presvedčiť, že popri pozdvižení národnej sily nakoľko je válečná požíčka dobrým obchodom. Teraz už sotva sa najde človeka, ktorý by myslel, že jeho peniaze na najbezpečnejšom mieste sú doma v truhlici. Dnes už každý vie, že keď peniaze kolujú, práve tak donesú svoje interesity, ba ešte väčšie ako v sporiteľni. Statočne krútiaci sa peniaz je požehnaný, úrodný ako dažď, osožný ako hlboké oranie. Skrytý, odpočívajúci groš je ako úhorom ponechaná zem alebo nerodiaci strom.

Otvorme tedy naše truhlice, bo týmto prideme ku dobrému obchodu a požičiame vlastne len samým sebe; krem toho ale dokážeme sa byť aj dobrými vlastencami. Hrdinské vojsko našej milovanej vlasti ale dá nám na zámenu víťazný, slávny, dlhotrvanlivý pokoj.

Osvedčenie zahraničného ministra.

Odpoveď na reč lorda Milnera.

Anglický lord Milner 14. júna v Londýne povedal reč, v ktorej nápadne ostrým tónom hovoril o ústredných mocnostach. Lord Milner pri tejto príležitosti ho-

voril takmer výlučne o Nemecku a o tomto válečných cieľoch, oštatné ústredné mocnosti alebo mlčaním pomínul alebo predstavil ich čo Nemeckom sputnané krajiny, ktoré nemajú dost moci a sily k samostatnému rozhodnutiu, ačkoľvek ich ochota k pokoju je jasná.

Hlavný redaktor «Fremdenblattu» mal rozhovor so zahraničným ministrom grófom Buriánom, ktorý medzi iným hovoril:

Reč lorda Milnera dovoľuje znova hlbší pohľad do duševného sveta našich nepriateľov. V reči znova sa prejavuje potreba našich nepriateľov, aby válečný cieľ ústredných mocností tak predstavili, jako výsledok toho úmyslu Nemecka, aby si stvorilo svetové panstvo, a síce také, ktoré nielen nepriateľa vzenie do otroctva, lež aj samých jeho spojencov. Na dokázanie tejto túžby po moci, novšie predstavujú naše smluvy pokoja s Ruskom a Rumunskom. Nuž či sa Rusi vskutku dostali pod cudzie panstvo následkom pokoja so sovjetrovou republikou? Alebo či malo víťazné Anglicko premoženého nepriateľa, ktorého podvodnosť bolo by ľavnejšie potrestalo, ako sme to my urobili s Rumunskom? Ale toto našich nepriateľov nezaujima a keď hroznými farbami ličia následky privlastňovaného nám úmyslu, že chceme ujarmiť svet, týmto len to chcú dokázať pred národami antantu, že v zúfalom boji treba po úplné vysilenie pokračovať.

Nemecké jarmo pre Rakúsko-Uhorsko je jarmom vzájomného skalopevného priateľstva, ktoré má ohľad na vzájomné záujmy. Za iných podmienok tento pomer medzi Nemeckom a Rakúsko-Uhorskom ani na okamih by nebolo možno udržať. Vzajomne chceme trpeť až po víťazné skončenie vojny. Čo sa týče udajných snáh ústredných mocností po svetovom panstve, nuž nech sa lord Milner raz úprimne pokúsi o toto punktovejšie zaujímať. Bude prekvapený, že ako neuveriteľne ďaleko stoja naše ciele od tých, ktoré naši nepriatelia znova a znova čo naše ciele predstavujú svetu. Môžem lorda ubezpečiť, že niet človeka zdravého rozumu, ktorý by si takýto cieľ i v svojich najsmelších snoch bol pred seba vytknul.

Šibenice dunaszerdahelským skryvačom tovaru!

V špinavom malom Jeruzaleme, ktoré mesto ináč menujú Dunaszerdahely, prešporská hraničná polícia minule usilovne hľadala v domoch židovských kupcov skrytý tovar. Výsledok bol nad všetko očakávanie, ozaj počudovaniahodný. Mnoho metrických centov našli zamurovaných a najväčším figlom skrytých, zrnkovej kávy, cukru, masti, štrimpfel, cverán a rôzneho najzriedkavejšieho tovaru u takých židov, ktorí ani do reči sa nechceli pustiť s ľuďmi, keď si u nich voľačo chceli kúpiť a vôbec na krátko s tým ich odpravili, že nemajú nič na predaj. Sila zhabaného tovaru hodná je asi 1,000.000 korún. V súkromných rodinných modlitebňach nadabili tiež na mnoho skrytých pokladov.

Neni toto nič nového v Dunaserdaheli. Zaiste aj nestalo sa to posledný krát, A keby inde tiež prekotali posteľe Šmúlov a čepce Rűfiek, nebodaj by ešte aj tam našli na podiv hodné veci. Keby ale prešporská hraničná polícia po jednom mesiaci zopakovala jej poľovačku v Dunaserdaheli, zas by len našla jedon-million skrytého tovaru. Čo by sme si žiadali, je v prvom rade to, aby ten zhabaný tovar za spravедlivú cenu predali úbohému čalóközskému ľudu, z ktorého krve ztučneli a stali sa millionármi hieny vojny Weisovci a Federweisovci. Žiadame ďalej, aby tie články, ktoré u židov našli a ktoré sú ľudu veľmi potrebné, neprepustili všelijakým stredišťam, bo potom zas len prídu do rúk Weisovcov a Federweisovcov a celá potupná komédia začne sa od počiatku.

V celej tej veci to je najzaujímavejšie, že dunaserdahelskí židia, ktorí by ináč Mojžiša skoro za nohy s neba strhli, natoľko sú «nábožní», včul predsa nedržia sa mravnónáboženských prikazov. Nelutujú za ich hriechy, lež sa hrozne hnevajú a nervosne hľadajú toho človeka, čo ich prezradil. Dľa ich mravného prikázania teda dovoleno je klamať, lhať, zdražovať, ľud vyžierať, to všetko dovoľuje židovské svedomie «v tom nič neni»; keď ale týchto na šibenice súcih vlastizradcov dakto vrchnosti udá, oznámi, vtedy sa hneď ponosujú, spomínajú intoleranciu, antisemitismus, prenasledovanie židovstva; oni sú tej mienky, že prostý ľud kresťanský, dľa prikázania lásky ku bližnému, povinný je na sebe trpeť jeho krv ssajúce pijavice židovské a nemá búriť pokoj konfessionálny. Miestne židovské noviny ani jedným slovíčkom nespomínajú mená dunaserdahelských rytierov zdražovania. Nezastávajú, nebránia obecenstvo a verejnú záujmy krajiny, lež výlučne len židovstvo.

Serdahelskí židovskí zdražovatelia a prekrývači tovaru nech len ďalej hľadajú, kto ich prezradil a keď ho našli, nech vyrukujú s jeho menom, aby sme mu postavili pomník. Zakiaľ ho ale najdú, to radíme stoličnej právomocnosti prešporskej, aby opakovala jej poľovačky v Dunaserdaheli a kresťanský ľud Csallóközú oslobodila od tamojších zdieračov a vyžieračov.

CHYRNIK.

Z arcibiskupstva ostrihomského. Karol Viszajlszky, dekan-farár v Alsószemerédu, z príležitosti svojej zlatej omše za čestného pápežského komorníka bol vymenovaný na uznanie zásluh. Holičský kaplán Imrich Prohászka je vymenovaný za farára do Nahácsu.

Spišský biskup a spišská kapitula za válečnú požičku. Jeho excellencia osv. pán biskup spišský dr. Alexander Párvy na ôsmu uh. válečnú požičku značil 600.000 a spišská kapitula 100.000 korún.

Z biskupstva nitrianskeho. Pápežský komorník Ignác Diera ml., farár obce Turzófalva, dostal faru v v obci Kasza. — Jozef Minarovjeh, kaplán v Ujbeszterce a Štefan Leitmann, kaplán v obci Harmatos, povolani sú ku vojenskej kňazskej službe.

Ženy za ustálenie ceny priemyselných výrobkov. Krajinský hospodársky spolok gazdín vydržiaval zasadnutie, na ktorom viac žien povedalo reč proti neznesiteľnej drahote obchodných článkov. Uzavrely, že poprosia ministra obchodu, aby nezastal pri zauzdení zdierania s obuvou, lež aby zakročil aj proti zdražovateľom všetkých priemyselných výrobkov, zvlášte ale proti dráčom s odevou.

Štatárium v 15. honv. pešom pluku. Veliteľstvo prešporského IV. honvédskeho okresu poľahom na osoby patriace ku 15. honvédskeму pešiemu pluku, ktoré sa zdržujú v krajine, ďalej poľahom na všetkých honvédov, landšturmistov a svázky patriace ku náhradnému baillonu tohože pluku na celom území stolice trenčianskej a nitrianskej a v prešporskom, malackom a trnavskom okrese stolice prešporskej v tých pádoch zločinu vzbury, uskočenia a rozšíreného zbojstva, v ktorých štatariálne pokračovanie dľa ustanovení vojenského trestného práva po predbežnom vyhlásení má miesta, počnúc od 20. júna tohto roku vyhlásilo štatariálne súdobníctvo

Kto môže dostať cedulu na topánky? Výbor hlavného mesta Budapešti pre zaodievanie ľudu ustálil zásady, na základe ktorých vystavia poukážku na topánky. Ku službe stojaca zásoba kože a topánok je taká malá, že umožňuje len obmedzené a postupné vyhovenie najsúrnejším nárokom. Preto na poukážku na topánky nateraz len ten môže mať nároky, kto nemá ani jeden pár upotrebitelných topánok a má najviac dva páry topánok. Na poukážku na opravenie topánok nateraz len ten môže mať nároky, kto má ku reparácii nesúcich a reparáciu vyžadujúcich topánok najviac jeden pár upotrebitelných topánok. Na tomto základe dľa prevedeného popisu topánok v hlavnom meste 418.682 osôb má právo požadovať reparáciu topánok a 216.486 osôb pár nových topánok.

Veľký mráz bol vo Spiši so 27. na 28. mája v noci, ktorý značnú škodu spôsobil z zahradných plodinách a v zemiakoch.

Nitrianska stolica na svojom jarnom stoličnom zasadnutí, vyjmúc jedného hlasu, odhlasovala vláde dôveru. Administratívnych praktikantov Silárda Lukácsyho a dr. Franca Miku vyvolili za služnych.

Odkazy redakcie.

S. K. R.: Pre nedostatok miesta, k najväčšiemu polutovaniu našemu, nemožno všetko naraz uverejniť. — **P. H. V.** Posledné číslo opozdilo sa len pre štrajk červených sociáldemokratov.

Bez karotkyzasiela

Schäfer Miksa, I., Döbrenti-ter 4.

Sandale s d. evenou podešvou prvotriednej jakosti 23—30 po K 8.20, 31—35 po K 9.50, 36—40 po K 10.70. Druhotriednej jakosti 23—24 po K 5.50, 25—34 po K 6.00, 35—42 po K 6.50. Papuče pre žencov po K 8.30. Papuče pre ženske po K 9.—. Domové papuče s linoeum podešvami do 14.30 K. Domové papuče pre deťi s linoeum podešvami 21—24 po K 18. Nezodpovedný tovar sa zpiatky prijma.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti 11 korún 50 halierov, silnej doroby. Trovy doposlania a zaobalena týkajú sa objednávateľa. K objednaníu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierekou.

LENDVAI MÓR vývozný dom,
Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch**-a zákonom chránená

Skabofom-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na próbú K 3.—, veľký tegel K 5.—, rodinná dávka K 12.— Adresa K objednaníu:

Dr. E. Flesch-a

„Korona“ gyógyszertára, (Győr).

PEHY.

Ku odstráneniu pehov potrebujú všeliaké prostriedky. Všetky tieto prosriedky zasladajú sa na tej istej zásade, totižto aby pehy upotrebovaním týchto prostriedkov stali sa bledšími. Takéto upotrebovanie ale není v poriadku. Jestli pehy celkom chceme odstrániť, vtedy není dost na tom, aby pehy byly bledšie bo oni zastavením upotrebovania týchto prostriedkov znovu sa zjaví. Preto tieto celkom treba zničiť. Odstránenie pehov, flakov a pukov úpe dostatnu možno jedine upotrebovaním prostriedku **Santo crem**. Tvár každodenne potreme Santo cremom a potom umyeme Santo Piacom. Pehy celkom zmiznú a miesto nich vidno peknú ražovicetel farby kožu tváry. Táto creme zhotovuje sa dľa úpravy dr. Hager profesora university, je zákonom chránená, zcela neškodná a jedinký istotne účinkujúci prostriedok. Cena 5 kor., poštou franco 5.95 kor. Ku každej škatule pripojuje sa úprava upotrebovania a jedna škatulka prášku. Diskretne rozposielanie, pri zaslaní obnosu v kolkoach, poštovou poukážkou alebo s poštovou dobierekou.

J. Kukla, Praha, Perlová-ulica 73.

V Budapešti k dostaniu v lekárni Ladistava Szold V., Báthory-utca 18.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dĺžky LOREY VLASMI, ktoré som dosiahla 14 mesačným upotrebovaním vlastného vynálezu masť. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pody vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a ľahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierekou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednávania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň,
Kohlmarkt 20.

Prostriedok ku

rasteniu vlasov,

akého ešte nebolo. Behom krátkeho času narastú od neho bujně vlasy a prekazi výpadúvanie vlasov, ochráni pred časným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsledok. Cena 10 a 15 K. Poštové trovy 1.60 K.

BOTAR C. REGINA, Budapest, Erzsébet-körút 34.

Mädu

každé kvantum kupujeme za najvyššie denné ceny a prosíme o fix offerty. Uhorský vývoz mädu. Balaton-főkajár.

Lesný

strážca a lesný hájnik čo zložili zkúšky, dľa možnosti hned sa prijma pre čítársku horu (vedľa Nitry).

Strojového

šlosárstva učeň sa prijme. Dostane bydlu a celé zapopatrzenie. Franc Bolyai, Budapest, Török-utca 8.

Oznamy prijíma

administracia

„Kreštan“

BUDAPEST,

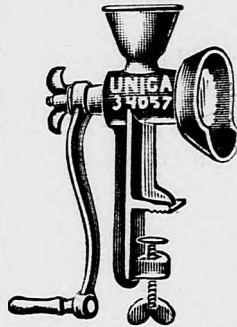
Szentkirályi-utca 28.

Zázračné šijace šidlo

len K 4.90 šije najrýchlejšie štipujúce šitky ako šijací stroj. Najlepší vynález K šitiu kože, roztrhaných topánok, koňského riadu pokrovcov, vriec, každého druhu látok, šiat atd. Všetko každý sám si môže opraviť. Preto aj tento vynález každému nevyhnutne je potrebný. Zaručka súcosti upotrebovania. Cena kompletných šijacích šidel s cverkami, 4 rôz ymi ihlami a s úpravou upotrebovania, 1 kus K 4.90 3 kusy K 13.50. Zasiela s poštovou dobierekou M. Swoboda, Viedeň, III/2. Hiessgasse 13-49.

„UNICA“

jedinký, výborný, kávu, mak, orechy, korenie a cukor rýchlo mlejúci stroj. Unica známky rýchlo mlejúci stroj s lievikom násypu a výtoku melyva z jedného kuša je uliaty a následkom zvláštnej jeho ústrojnosti rýchlo vypúšťa najľahšiu hmotu.

Király Aloiza následník,
Király Sándor

Budapest, VI., Felsöerdősor-utca 6. sz.

Šrotujúci stroj.

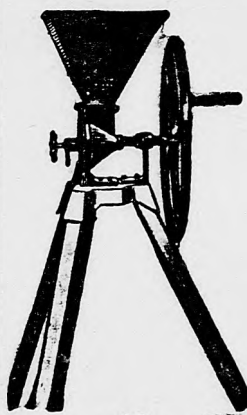
V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, ponevác stroj najdokonalejšie možno regulovať. Ľahkej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou 90 korún, s prípravou na nohy 150 korún.

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaníu prosím zreteľne udat adresu a železničnú stanicu.

NAJDOKONALEJŠÍ MLYNEK!

10.— K závdavok.

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať.

Výlučná adresa objednaníu:

PAVEL SOHR

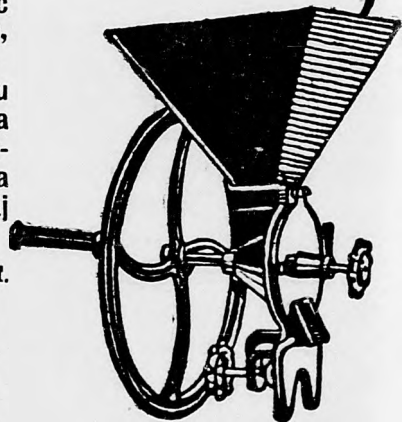
Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru.

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu ot ilie somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveníu na stól alebo postavec bez nôh K 120, menší k domá-cemu upotrebeníu K 80. Objednaníu prosíme na poštovej poukážke a zaslať treba aj

Železničnú stanicu objednávateľa treba udat.